

Bölüm 13

KALİTE MALİYETLERİNİN RAPORLANMASI: BİR TEKSTİL İŞLETMESİ UYGULAMASI¹

Murat ESMERAY²

GİRİŞ

İşletmelerin hızla değişen teknolojik koşullara ayak uydurabilmeleri ve müşteri memnuniyetini sağlayabilmeleri için davranış ve yapılarını sürekli yenileyip değiştirmeleri gerekmektedir. Rekabetin yoğun olduğu pazarlarda söz sahibi olabilmek için işletmeler üretimlerini kaliteli, düşük maliyetli ve hızlı bir şekilde yapmalıdırlar. Bu nedenle işletmelerin toplam kalite yönetimi anlayışına yönel-dikleri görülmektedir. Toplam kalite yönetimi felsefesinin uygulanması ile be-raber, mamul ve hizmetlerin kalitesi artarken, kalite maliyetlerinde de azalma olmaktadır. Bunun doğal sonucu olarak müşteri tatmini sağlanmakta ve pazar payı artmaktadır. Kalite maliyetleri, direkt ilk madde ve malzeme, direkt işçilik ve genel üretim giderleri unsurlarının toplamından oluşmaktadır Kalite maliyet sistemini uygulayan işletmelerin diğer işletmelere göre piyasada kalma ve daha geniş pazar payına sahip olma olanaklarına sahip olacaktır

Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya gibi gelişmiş ülkelerde yapılan araş-tırmalarda kalite maliyetlerinin üretim işletmelerinde satışların % 20-% 25'lerini, hizmet işletmelerinde % 30'ları bulduğu hesaplanmıştır. Bu oranlar, kalite mali-yetlerinde yapılacak tasarrufun ne kadar bir kâr sağlayacağı konusunda işletme-lere ışık tutmaktadır.

Bu çalışmanın konusunu, dünyada uzun yıllardır uygulanan; ancak, ülkemiz-de çok az işletme de uygulanan ve bu işletmelerin de gereken önemi yeterince vermediği kalite maliyetleri oluşturmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, rekabetin yoğun olduğu piyasalarda iyi bir pazarlama silahı ve başarı ölçüm aracı olan kalite maliyetlerinin bir üretim işletmesinde tes-pit edilmesi, analiz edilmesi raporlanması aşamalarının incelenmesidir. Mevcut

¹ Bu çalışma İstanbul Üniversitesi SBE İşletme Anabilim Dalı Muhasebe Denetim Bilim Dalında Prof. Dr. Fahir Bilginoğlu danışmanlığında yürütülen "Endüstride Kalite Maliyetleri ve Bir Uygulama" isimli doktora tezinden türetilmiştir.

² Dr. Öğretim Üyesi, Erciyes Üniversitesi İİBF Muhasebe Finansman Anabilim Dalı, mesme-ray@erciyes.edu.tr

Önleme ve değerleme maliyetleri birbirine oldukça yakın çıkmıştır. Toplam önleme ve değerleme maliyetleri kalite maliyetlerinin % 32'si olmuştur. Önleme maliyetlerine yapılacak yatırım ile içsel ve dışsal başarısızlık maliyetleri azaltılabilir. Bu nedenle firmanın önleme maliyetlerine yapılacak yatırımı düşünmesi yerinde olacaktır.

Sonuç olarak, işletmenin kalite maliyetleri ortalamaların altında çıkmış olmasına rağmen maliyet azaltımı için potansiyel kaynak olarak görölmektedir. Bu nedenle işletmenin bu kaynağa doğru yönelmesi ve bu maliyetleri azaltmak için yapılacak çalışmalar işletmeye rekabet gücü sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Akova, Yücel.(1997). Gıda Sanayinde Kalite Kontrol Uygulamaları, Ankara, İGEME Yayınları.
- Baş, İ. Melih, Ayhan Artar.(1991). İşletmelerde Verimlilik Denetimi Ölçme ve Değerlendirme Modelleri, Ankara, MPM Yayınları No:435.
- Burnak, Nimetullah. (1997). Toplam Kalite Yönetimi, Eskişehir, Tekam Yayın No:TS-97-008-NB.
- Burr J.T..(1994) "Going With The Flow (Chart)", Total Quality Management, The Dryden Press,, p. 223.
- Gençyılmaz, Güneş, Selim Zaim.(1999). "Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi", İ.Ü. İşletme Fakültesi Dergisi, Cilt:28, Sayı:2, Kasım, s. 9-35.
- Johnson, Mark. A.(1995). "The Development of Measures of The Cost of Quality For an Engineering Unit", International Journal of Quality & Reliability Management, Vol 12, No 2, s. 86-100.
- Karabınar, Selahattin.(1998). Kalite Maliyetlerinin Maliyet Muhasebesindeki Yeri ve Bir Öneri, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kavrakoğlu, İbrahim(1993) Kalite Güvencesi, ISO 9000 ve Toplam Kalite, İstanbul, Dünya Yayıncılık.
- Kurgun, Osman Avşar.(1997). "Otel İşletmelerinde Kalite Maliyet Sisteminin Oluşturulması", Çukurova Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi, Cilt: 7, Sayı: 1, s. 205-224.
- Riahi-Belkaoui,Ahmed.(1991). Quality and Control: an Accounting Perspective, Conn., Quarum Books Westport, 1993.Saygılı, İrfan: Üretim Yönetiminin Fonksiyonları, İstanbul, İşletme Fakültesi Yayınları No:244.
- Shin, Dooyoung, Hokey Min.(2001)."On the Effectiveness of On-line Repair Policy: Quality Failure Costs Perspective", Integrated Manufacturing Systems, No:1272, pp. 154-160.
- Taptık, Yılmaz, Özgül. (1998). Kalite Savaş Araçları, İstanbul, Kalder Yayınları Keleş:-No:23.
- Tatikonda, Lakshmi, Tatikonda U. Rao J.(1996) "Measuring and Reporting the Cost of Quality", Production and Inventory Management Journal, Second Quarter, , pp. 1-7.
- Woods, Michael D. (1994). Total Quality Accounting, Newyork, John Wiley& Sons Inc, Yükcü, Süleyman. (1999). Kalite Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi (Kalite Muhasebesi), İzmir, Anadolu Matbaacılık.
- Zaim, Selim: "Kıyaslama (Benchmarking) Yolu ile Daha İyiyeye Ulaşmanın Öğrenilmesi", Türk Ağır Sanayii ve Hizmet Sektörü Kamu İşverenler Sendikası Dergisi, Yayın No: 38, s.969-999.